

SPOLEČNĚ NA SOUTOKU

Shrnutí a závěry mezinárodní konference a workshopu o evropských příměstských parcích ve dnech 24. – 25. 11. 2016 v Praze

Příměstský Park je pro nás metafora pro udržitelný koordinovaný rozvoj území, kde se uživatelé budou cítit dobře a kde se budou moci podílet na jeho vývoji v oblasti kulturní, sociální, ekonomické i ekologické.

- 24. – 25. 11. IPR Praha zorganizoval mezinárodní konferenci o evropských příměstských parcích. Za účasti představitelů FEDENATUR a EUROPARC proběhly přednášky a pracovní setkání, která přinesla inspiraci a náměty pro reálné využití nástroje „příměstský park“ pro rozvoj krajiny kolem soutoku Berounky a Vltavy v Praze. Součástí setkání byla i diskuze o společném postupu při přípravě *Příměstského parku Soutok* (PP Soutok).
- Přednášky o nejdůležitějších evropských parcích vidělo přes 120 návštěvníků a pozvání k následnému workshopu přijalo na 60 osob. Mezi účastníky workshopu patřili především klíčoví aktéři z oblasti soutoku (zástupci místních samospráv, státní správy, občanů a majitelů pozemků), zástupci IPR Praha a pozvaní experti.
- Mezi zúčastněnými jsme zaznamenali velmi pozitivní ohlasy včetně názoru, že šlo o „průlomovou akci v pražském participativním plánování“. Velmi nás těší ochota a vůle účastníků společně jednat o konsenzuálním řešení sporných záměrů v oblasti.
- Workshop probíhal ve třech pracovních skupinách, které řešily témata identity, participace a správy území kolem soutoku Berounky a Vltavy.
- Z workshopu vplynuly pro IPR Praha tyto úkoly:
 1. **IPR Praha sestaví shrnutí (komuniké) konference, které rozešle účastníkům**
 2. **IPR Praha zaktualizuje návrh akčního plánu Založení PP Soutok**
 3. **IPR Praha zajistí pracovní setkání stakeholderů „Společně na Soutoku I“.**
- Přílohy:
 1. Výstupy pracovních skupin (Identita, Participace, Správa území)
 2. Návrh společného komuniké jako základ „Akčního plánu Založení PP Soutok“
 3. Seznam účastníků

V Praze 21. 2. 2017

Ing. arch. Zdeněk Ent

manažer PP Soutok

ent@ipr.praha.eu

Příloha 1: VÝSTUPY PRACOVNÍCH SKUPIN

SPRÁVA ÚZEMÍ

SHRNUTÍ

- Shoda na potřebě koordinované správy území.
- V první fázi je potřebná role iniciátora a mediátora, který připraví podklady a zprostředkuje diskusi o území kolem soutoku Berounky a Vltavy (Soutok).
- IPR Praha byl pověřen přípravou otevřené platformy „Společně na Soutoku“, v rámci které bude periodicky probíhat debata zainteresovaných hráčů (stakeholderů) nad připravenými podklady. Mezi podklady budou vedle doplňujících průzkumů patřit i variantní analýzy dopadů možných řešení jednotlivých záměrů na území jako celek.
- Identifikovaní stakeholderi obdrží současně se sumářem konference i informace o prvním pracovním setkání této platformy.
- Úkolem pracovního setkání platformy „Společně na Soutoku I“ bude:
 1. Verifikace záměrů a témat v území (případné doplnění).
 2. Sestavení „katalogu záměrů“ například dle těchto hledisek:
 - časový horizont: záměry rychlé, střednědobé, dlouhodobé
 - „střet zájmů“: záměry jednoznačné, komplikované, velmi komplikované
 - měřítko dosahu: lokální, celoměstské, metropolitní region.
 3. Identifikace potřebných koncepčních a návrhových materiálů.
 4. Dohoda o dalším společném postupu (vytvoření pracovních skupin atd.).
- Složení pracovní platformy „Společně na Soutoku“:
 1. Zástupci městských částí (ideální distribuční kanál, zvážit nutnost mandátu od zastupitelstev).
 2. Klíčoví vlastníci.
 3. Instituce vykonávající státní správu v oblasti (Povodí Vltavy, OŽP, ŘSVD atd.).
 4. Aktivní subjekty (viz socioekonomická analýza).
 5. Zástupci Magistrátu hl. m. Prahy (podporovatelé z pohledu celoměstského významu).
- Je třeba zformulovat jednoduché základní teze PP Soutok a vytvořit materiál, který bude tyto zásady vysvětlovat. Účelem je odstranit nedorozumění a snaha o pozitivní atmosféru. Je třeba též zajistit distribuci informací pomocí webu.
- Je třeba zformulovat komuniké „Společně na Soutoku“, které se stane základem pro aktualizaci *Akčního plánu založení PP Soutok*.

PARTICIPACE V ÚZEMÍ

SHRNUTÍ

- Území potřebuje správu, která bude mít silnou a jednotnou strukturu.
- Formát správy by mohl být výsledkem debat mimo jiné v rámci přípravného výboru.
- Přípravný výbor by měl mít silnou politickou podporu Rady HMP (záštita jednoho/é radní/ho).
- Měla by vzniknout platforma, která sdružuje projekty v území a řeší jejich podporu (finanční, organizační).
- Cílem platformy by mělo být udržet a rozvinout existující projekty a podpořit nové, fungovat jako komunikátor s orgány státní správy, a zaštiťovat rozvoj území, aby byl koncepční a sjednocený.
- Účastníci jsou motivovaní se do přípravného výboru zapojit.
- IPR Praha navrhne různé varianty řešení správy a rozvoje území a před ustanovením jednotné správy bude zdrojem jednotné komunikace.
- Až budou navrženy obrysy správy, uspořádat v území konferenci/setkání s aktéry, kde by mělo dojít ke konsenzu nad správou území.
- První krok po workshopu *Společně na Soutoku* je uspořádání informační konference pro území Soutoku – pro tuto konferenci je třeba zmapovat a oslovit další důležité aktéry (ve spolupráci s již identifikovanými aktéry, kteří byli pozváni na workshop *Společně na Soutoku*), tato konference by se také využila k iniciaci vzniku přípravného výboru.
- Manažer dílčích projektů v území už by měl být přítomen na konferenci.
- Konferenci by mohla zorganizovat MČ Zbraslav.
- Ještě před vytvořením *Příměstského parku Soutok* je potřeba vytvořit logo/značku, která se může již teď spojit s projekty v území.

IDENTITA ÚZEMÍ

Většina účastníků tématu identita se shodla, že identitou území soutoku by měla především:

1/ ÚRODNOST MÍSTA, ZEMĚDĚLSTVÍ

- „Cokoliv tam zasadíte, roste to samo.“

2/ REKREACE

Pravidla

- Skloubit intenzivní a extenzivní způsoby využití území. „Nemusí to být uhlazená krajina - ať jsou tam i místa, kam lidi nechodí.“
- „Lidi si tam cestičky vyšlapávají rok co rok, ale sedlák jim to přeorá. Hodně lidem stačí vyšlapaná pěšinka. Může se začít tím, že se jednoduše zachová.“

Přístup/konkrétní věci

- Začít pilotním projektem podél pravého břehu Berounky – například právě vybudováním a údržbou některých pěších cest, aby se tam lidé lépe dostali a začali se s místem sžívat. Případně vytvořit informační systém.
- Rozvoj cyklostezek v území ano, ale nesmí zamezovat rozvolňování říčního koryta a omezovat pěší.

3/ NÍVNÍ KRAJINA

- Přírodě blízkým způsobem upravit břehy tam, kde to jde (Pozemky v blízkosti řeky ve vlastnictví HMP a státu).

4/ PŘÍRODA (BIODIVERZITA)

5/ KULTURNÍ TRADICE

KROKY K ŘEŠENÍ:

1. Nastavit pravidla, hodnoty a cíle Parku.
2. Zjistit možnosti změny, zrušení nebo úpravy záměru těžby štěrkopísků, vyjasnit zájmy stakeholderů. Mít také stanovisko HMP k těžbě.
3. Začít malými kroky, nicméně je nutná vize rozvoje území. Například revitalizace úzkého pásu podél pravého břehu Berounky a vytvoření stezky či stezek. Přirozeně členit území na intenzivní a extenzivní i čistě přírodní plochy.
4. Uzavřít osud splavnění Berounky.
5. Zintenzivnit jednání s vlastníky pozemků. Jsou alfou a omegou celého projektu. Kromě odkupu pozemků hl. m. Prahou by mohl vhodně fungovat i dlouhodobý pronájem některých pozemků a iniciovat méně intenzivní způsoby hospodaření na zemědělských pozemcích.
6. Je třeba komunikovat a jednat s lomem (společnost Kámen Zbraslav), která je komunikaci nakloněna.
7. Vytvořit pracovní skupinu, komunikační platformu či zárodek rady parku a dohodnout se, kdo tam konkrétně bude.
8. V tématu možného zdroje pitné vody v území je potřeba zjistit a definitivně stanovit kvalitu podzemních vod.
9. Zintenzivnit práci s místními obyvateli.
10. Informovat úředníky a politiky v území, vytvořit komunikační platformu.
11. Budování identity s místem v obcích, zapojit školy, vytvořit vzdělávací aktivity pro děti (například knihy Moje krajina, Moje řeka).
12. Už dnes je v území komunita, která žije v souladu/kontaktu s řekou a s fenoménem povodní.
13. Konkrétní identita území bude muset být vyjednávaná také ve spolupráci s vlastníky pozemků.

DŮLEŽITÉ BODY Z FLIPCHARTŮ U STOLU IDENTITA

Negativní body, na kterých byla většinová shoda:

- Nesouhlas se splavněním Berounky.
- Těžba štěrkopísků byla pro většinu problematický bod. Jde o ohrožení potencionálního zdroje pitné vody. Pokud by se začalo těžit, tak by bylo potřeba uzpůsobit těžbu potřebám krajiny a přírody (například těžbou po malých etapách a přírodě blízkou obnovou následovanou hned po vytěžení těchto etap).

Hodnoty, na kterých byla většinová shoda:

- Bydlení v málo zalidněné krajině, poskytování obživy místním, velká úrodnost polí i zahrad.
- PP Soutok jako unikátní příklad rozvoje krajiny pro celou ČR.
- Pokud by se začalo těžit, tak aby to do území přineslo nové kvality v souladu s přírodními hodnotami (přírodě blízká obnova krajiny po těžbě).
- Sdílení informací.
- Vzdělávání – spolupráce se školami (univerzity i děti).
- Potenciál pro vysokou ekologickou stabilitu území (podpora zelené infrastruktury).
- Existence a potřeba další podpory kulturních a biologických hodnot krajiny.
- Omezené možnosti výstavby v záplavovém území umožňují rozvoj říční a zemědělské krajiny s potenciálem příměstské rekreace.

Potenciály, na kterých byla většinová shoda:

- Obnova stávajících objektů.
- Adaptace území na klimatickou změnu.
- Nivní krajina je uceleným rozsáhlým územím pro rozliv povodní.
- V území jsou místa intenzivně udržovaná i místa divočejší.
- V území je potencionální zásobárna pitné vody.
- Území by mohlo podporovat drobné zemědělství či malé manufaktury.
- Krajina soutoku propojuje obce jak rekreačně, tak i pro dojíždění do práce.
- Území má potenciál pro různé druhy ekoturistiky (tradiční zemědělská krajina, blízkost velkého města).
- Území by mohlo být „povodňovým parkem“ pro více jak milion Pražanů.
- Obnova bažantnice.
- Kompozice výhledů (v území je zbraslavský zámek, sady).
- Zvýšení biodiverzity říční a zemědělské krajiny.
- Velký potenciál stále ještě nezregulovaných břehů Berounky (atraktivní pravý břeh).

- Využití území pro příměstskou rekreaci (blízkost přírody, kombinace přístupných a nepřístupných divokých míst).
- Diverzifikace, různorodost ploch.
- Podpora některých již vyšlapaných pěšin.
- Prostor pro iniciační projekt – tvorba cesty podél břehu, bird watching.

PŘÍLOHA 2: NÁVRH SPOLEČNÉHO KOMUNIKÉ

Účastníci workshopu „Společně na Soutoku“ se shodli, že říční niva kolem soutoku Berounky a Vltavy v Praze pro ně představuje více než tisíc hektarů cenné příměstské krajiny, která je díky své administrativní i majetkoprávní roztržičnosti zanedbávána a nadměrně exploatována. Jde o území v záplavové oblasti, které má potenciál přinášet ekosystémové služby důležité pro zdravý rozvoj města i pohodu jeho obyvatel. Má-li být tento potenciál rozvíjen a má-li být zajištěna funkčnost a smysluplný rozvoj oblasti, je třeba hledat mechanismy sdílené zodpovědnosti za celé území a nalézt způsob, jak o něho koordinovaně pečovat. Tento úkol s sebou nese potřebu multioborové spolupráce napříč jednotlivými sektory a vyžaduje vznik nové pružné platformy - *Příměstského parku Soutok (PP SOUTOK)*.

PŘÍMĚSTSKÝ PARK SOUTOK:

- PP Soutok není klasickým městským parkem s cestičkami a lavičkami, který díky drahé údržbě přináší neúměrnou zátěž pro rozpočet města. PP Soutok je nástroj pro koordinovaný rozvoj území, kde se uživatelé cítí dobře a kde se mohou podílet na vývoji v oblasti ekonomické, ekologické i kulturně-sociální.
- PP Soutok není celoplošně chráněným územím, kde platí striktní ochranná pravidla určená odbornou autoritou. PP Soutok je dohodou o uspořádání, budoucím rozvoji a využití území, která přinese vyváženost zásahů a určí zásady pro koordinovanou správu oblasti. Cílem dohody je rozvoj ekosystémových služeb příměstské krajiny s ohledem na ekonomické i sociálně kulturní potřeby území.
- PP Soutok nepřináší vyvlastnění ani příkazy či zákazy plynoucí z rozhodnutí nezávislých plánovačů. PP Soutok respektuje vlastnická práva majitelů a potřebu ekonomické udržitelnosti a rentability správy jejich soukromého majetku.
- PP Soutok je pružná multioborová platforma umožňující spolupráci klíčových aktérů napříč sektory a administrativními hranicemi. PP Soutok umožní koordinovat záměry tak, aby přinesly synergický efekt a prospěch jednotlivým aktérům i celé oblasti.
- Metaforou je soutěž, souhra, souboj, soukolí, souvislost, soused, souhlas, soutok.

S cílem realizovat uvedené zásady se účastníci shodli na nutnosti společného postupu a **IPR Praha byl pověřen ustavením otevřené pracovní platformy „Společně na Soutoku“**. Pro potřeby platformy byl vypracován jednoduchý plán cílů a stanoveny aktivity, které povedou k jejich naplnění. Tento dokument bude sloužit jako základ pro aktualizaci rozpracovaného *Akčního plánu založení PP Soutok*.

PRINCIPIY PLATFORMY „SPOLEČNĚ NA SOUTOKU“

- Platforma je prostorem pro komunikaci účastníků mezi sebou i pro komunikaci s orgány státní správy, sdružuje projekty v území a snaží se zajišťovat jejich podporu (finanční, organizační) v zájmu koordinovaného koncepčního rozvoje území PP Soutok.
- Hlavním úkolem platformy je vyřešit „neuralgické body“ v území a najít rozhodovací mechanismy vhodné pro úspěšný rozvoj a koordinovanou správu oblasti PP Soutok. Platforma vyjadřuje vůli aktérů společně jednat a hledat konsenzuální řešení tak, aby realizované záměry přinesly synergický efekt a prospěch jednotlivým aktérům i celé oblasti.
- Ustavením platformy je pověřen IPR Praha, který bude též zodpovědný za přípravu odborných podkladů pro diskuzi a rozhodování při periodických pracovních setkáních platformy. Mezi podklady budou vedle doplňujících průzkumů patřit i variantní analýzy dopadů jednotlivých řešení na území PP Soutok jako celek.

SLOŽENÍ PLATFORMY „SPOLEČNĚ NA SOUTOKU“

- Zástupci městských částí (ideální distribuční kanál, zvážit nutnost mandátu od zastupitelstev).
- Klíčoví vlastníci.
- Instituce vykonávající státní správu v oblasti (Povodí Vltavy, OŽP, ŘSVD atd.).
- Aktivní subjekty (viz socioekonomická analýza).
- Zástupci Magistrátu hl. m. Prahy (podporovatelé z pohledu celoměstského významu).

CÍLE PLATFORMY „SPOLEČNĚ NA SOUTOKU“

Tento text se stane základní kostrou pro aktualizaci akčního plánu Založení PP Soutok.

CÍL 1: NALEZENÍ FORMY SPRÁVY PRO ZAJIŠTĚNÍ KOORDINOVANÉHO ROZVOJE OBLASTI

Aktivity vedoucí k dosažení cíle:

1. Pořízení soupisu všech záměrů v území a jejich kategorizace (*gesce IPR Praha, součinnost Platforma*).
2. Pořízení průzkumů pro doplnění znalostí o území (*gesce IPR Praha*).
3. Pořízení základní ekonomické a majetkoprávní analýzy nejdůležitějších záměrů v území a jejich kategorizace (*gesce IPR Praha*).
4. Pořízení mezních vývojových scénářů pro nejdůležitější záměry v území a jejich posouzení ze socioekonomického hlediska (*gesce IPR Praha, součinnost Platforma*).
5. Periodické diskuze a hledání shody o využití území v rámci otevřené platformy stakeholderů „Společně na Soutoku“ (*gesce IPR Praha, součinnost Platforma*).

6. Využití výstupů a zkušeností platformy “Společně na Soutoku” pro návrh institucionálního rámce a přípravu podkladů pro závaznou územně plánovací dokumentaci PP Soutok (*gesce IPR PRAHA*).

CÍL 2: ZLEPŠOVÁNÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU A ZAJIŠŤOVÁNÍ ROZVOJE OBLASTI V KRÁTKODOBÉM HORIZONTU

Aktivity vedoucí k dosažení cíle:

1. Identifikace „bleskových zásahů“ v území pro rok 2017/2018 a spolupráce při jejich případné realizaci (*gesce MHMP, součinnost IPR Praha + Platforma*).
2. Metodická pomoc při realizaci nekonfliktních záměrů v území (*gesce MHMP, součinnost IPR Praha + Platforma*).
3. Iniciace založení grantového programu MHMP “Pro podporu příměstské krajiny Soutok v Praze” (*gesce MHMP, součinnost IPR Praha + Platforma*).
4. Metodická pomoc při realizaci nových projektů financovaných z grantového programu MHMP (*gesce MHMP, součinnost IPR Praha + Platforma*).

CÍL 3: SDÍLENÍ ZKUŠENOSTÍ A ZVYŠOVÁNÍ POVĚDOMÍ O VÝZNAMU PŘÍMĚSTSKÉ KRAJINY V PRAZE

Aktivity vedoucí k dosažení cíle:

1. Založení a průběžná správa webové stránky SOUTOK (*gesce IPR Praha, součinnost Platforma*).
2. Spolupráce při návrhu a realizaci infoboxu a informačních bodů pro návštěvníky území PP Soutok v období 2017/2018 (*gesce MHMP, součinnost IPR Praha + Platforma*).
3. Zapojení do evropských projektů týkajících se udržitelného rozvoje příměstské krajiny a zelené infrastruktury (*gesce IPR Praha*).
4. Sdílení know-how příměstských parků a zelené infrastruktury se zahraničními subjekty (*gesce IPR Praha*).
5. Prezentace témat zelené infrastruktury a příměstských parků v rámci platformy “Společně na Soutoku” (*gesce IPR Praha*).
6. Uspořádání konference “Společně na Soutoku – ozvěny 2017” (*gesce IPR Praha*).
7. Iniciace přípravy infocentra a vzdělávacích programů PP Soutok (*gesce IPR Praha*).

PŘÍLOHA 3: SEZNAM ÚČASTNÍKŮ

Účastníci stolu správa území

David Vačkář – Czech Globe, AV ČR v. v. i.

Michal Popěk - Starosta MČ Praha-Lipence

Zuzana Vejvodová - Starostka MČ Praha - Zbraslav

Iva Řehulková – referentka územního rozvoje Zbraslav

Mia Parla – Parco Agricolo Sud Milano

Riccardo Gini - Parco Nord Milano

Kateřina Szentesiová – IPR Praha

Michal Hoše – Europark Federation

Anna Ježková - zakladatelka geoparku Ralsko

Tomáš Drdácký – místostarosta Praha Troja

Lenka Mrázová – ředitelka geoparku Ralsko

Jiří Friedel – ředitel Povodí Vltava

Lenka Böhmová – vedoucí odboru výstavby, dopravy a životního prostředí, MČ P16

Daniel Rajchrt – majitel restaurace U Rytíře?

Alois Lukeš – VT Lipence servis

Tomáš Ctibor – 4city

Jan Fulík – předseda organizace VBC Zbraslav

Zdeněk Ent – IPR Praha

Účastníci stolu identita území

Jan Richtr, IPR Praha

Milan Brlík, IPR Praha

Marek Kandrata, IPR Praha

Klára Salzmann – krajinářská architektka, FA ČVUT

Martin Fejfar – IPR Praha

Fernando Alves – Forest Parc Monsanto, Lisabon

Maria Marti – ředitel Collserola Natural Park, Barcelona a gen. tajemník FEDENATUR

Matouš Jebavý – krajinářský architekt a profesor na ČZU

Martin Andás – zástupce společnosti KÁMEN Zbraslav a.s.

Jiří Rom – Odbor ochrany prostředí, MHMP

Jana Pyšková – krajinářská architektka, Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, z.s.,
International Federation of Landscape Architects

Pavel Pihrt – zastupitel MČ Praha-Lipence

Jiří Fencel – Život na Soutoku z.s.

Ivan Hrdý – biolog, Přírodovědecká fakulta UK

Tomáš Just – Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR, ochrana a revitalizace říčních prostor

Martin Reihser – zastupitel MČ Praha-Lipence

Lenka Hübnerová – vedoucí oddělení životního prostředí MČ P16,

Apolónia Sejková – Czech Globe, AV ČR v. v. i.

Účastníci stolu participace v území

Miroslav Knotek - místostarosta MČ Praha 16

Teresa Pastor - technická sekretářka a koordinátorka projektů FEDENATUR (Europarc)

Pierre Dhenin – konzultant, bývalý ředitel Espace Nature Lille Métropole

Jitka Hofmeisterová – obyvatelka MČ Praha - Zbraslav

Štěpánka Hrdá - Okrašlovací spolek Zbraslav

Martin Kubačák - Přírodní klub Lahovičky

Tomáš Pelikán - Asociace poškozených povodní

Radek Janoušek - Nadace Proměny

Bohuslav Florián - vlastník pozemků

Marek Florián - vlastník pozemků

Jakub Zelený - Czech Globe, AV ČR v. v. i.

Martin Vanko - Sdružení pro Lipence

Juraj Čorba - Rozvoj programů a strategických partnerství, Dunajský fond

Radek Rejna - radní MČ Praha – Zbraslav

Pavla Pelčíková – IPR Praha

Monika McGarrell Klimentová – IPR Praha